

Hogy folytatódik a Sztrájkbizottság története? Rajtad múlik!

2013. július 23-án nyolc, a szociális szférában működő érdekvédelmi, szakmai és társadalmi szervezet, vagyis a Baranya Megyei Szakszervezetek Akcióegysége, a Bőcsődei Dolgozók Demokratikus Szakszervezete (BDDSZ), a Független Egészségügyi Szakszervezet (FESZ), a Magyar Családsegítő és Gyermekjóléti Szolgálatok Országos Egyesülete, a Nyugdíjasok Országos Képviselőlete, a Szociális Munkások Demokratikus Szakszervezete (SzMDSz), a Szociális Szakmai Szövetség (3SZ) és a Szociális Területen Dolgozók Szakszervezete (SZTDSZ) megalakította a Szociális Ágazati Demonstrációs Bizottságot, rövidítve a SZÁDEMBIZ-t. A SZÁDEMBIZ azzal a céllal jött létre, hogy a szociális ágazat munkavállalóinak érdekeit együtt, a tagszervezetek erejét összefogva érvényesítse, az ágazati bérrendezés, a munkakörülmények javítása, a minőségi ellátás feltételeinek kiharcolása érdekében.

A SZÁDEMBIZ még aznap nyílt levelet írt Balog Zoltán miniszternek (EMMI), amelyben követelte

- az egészségügyben megvalósuló bérfejlesztés szociális ágazatra történő kiterjesztését,
- hogy az érintett érdekképviselői szervezetek bevonásával azonnal kezdődjön érdemi egyeztetés és párbeszéd az ágazatot érintő problémák rendezéséről a Szociális Ágazati Érdekegyeztető Tanácsban,
- hogy az Érdekegyeztető Tanácsban a minisztérium szakértőivel kezdődjön konzultáció a szociális ellátásokat érintő folyamatos átszervezésekről.

A SZÁDEMBIZ-hez néhány héten belül csatlakozott az Autonóm Területi Szakszervezet (ATESZ), a Szociális Dolgozók Munkástanácsa és a Módszertani Gyermekjóléti Szakemberek Országos Egyesülete is.

A SZÁDEMBIZ azonnal megkezdte akciótervének kidolgozását. Ennek első lépéseként megkezdtek a közös aláírásgyűjtést a Független Egészségügyi Szakszervezet és a Szociális Területen Dolgozók Szakszervezete által korábban megfogalmazott két petícióhoz, amelyekben a szociális ágazat bérrendezését, a munkakörülmények javítását és az érdemi érdekegyeztetést követelték.

A minisztérium, illetve a kormány levelünket nem hagyta szó nélkül: A kormány augusztus 7-én közleményt adott ki, amelyben kiemelte, hogy mindenkinek, így a szociális területen dolgozóknak is segít, például az évente emelt minimálbérrel és a családi adókedvezmény kibővítésével. Ezen kívül folyamatosan javítja munkakörülményeinket, több mint 2200 bőcsődei férőhelyet újított fel az elmúlt három évben és 2014. december 31-ig várhatóan még ugyanennyit korszerűsít.

Szeptember 4-én mindezt előszóban is megismételték, a SZÁDEMBIZ három szervezete (BDDSZ, FESZ, SZTDSZ) és az MKKSZ (a SZÁDEMBIZ alakulásakor még jelenlevő, de az ágazati összefogásból végül jó kapcsolataira is hivatkozva kimaradó Magyar Köztisztviselők, Közalkalmazottak és Közfoglalkoztatottak Szakszervezete) ugyanis meghívást kapott az EMMI Szociális és Családügyért Felelős Államtitkársága részéről tartott szakmai, ágazati egyeztetésre. Az egyeztetésen szó esett a bérrendezés, a 2013. évre nyújtandó egyszeri keresetpótló juttatás, valamint az ágazati kollektív szerződés megkötésének lehetőségéről. Érdemi előrelépés azonban sem ezen, sem a következő, szeptember 11-i egyeztetésen nem történt.

Ezzel egy időben megkezdjük az ágazati megmozdulások szervezését. Az első demonstrációkra október 7-én, a Tisztes Munka Világnapján került sor. Eddig kb. 32.000 aláírás gyűlt össze a két petícióhoz, az aláírásokat pedig az SZTDSZ petíciójával együtt bemutattuk az EMMI képviselőjének. A figyelemfelkeltésnek szánt rendezvényen a terveknek megfelelően 150-200 fővel vettünk részt, a tömeg egy kifeszített focihálót vitt magával, így szimbolizálva a foltozásra szoruló szociális hálót.

A minisztérium ismét gyorsan reagált: Közleményük szerint a súlyos gazdasági helyzet elkerülése után a pedagógusok, az egészségügyi dolgozók béremelése jó irányba halad, és más ágazatban dolgozók fizetését is növelni szeretné a kormány, *"ezt azonban nem lehet külföldről felvett hitelekkel megtenni"*. (Bár utóbbit nem is kértük.) Amíg ezt nem teszi lehetővé a gazdasági növekedés, addig lakástámogatást adnak a közszolgáknak, így a szociális dolgozóknak is. A minimálbéremelés és a családi adókedvezmény mellett most már a rezsicsökkentést is felhozták, és emlékeztettek arra is, hogy az Erzsébet-program keretében csaknem 500 millió forinttal támogatták a szociális intézményekben dolgozók üdültetését.

A SZÁDEMBIZ a választ elfogadhatatlannak tartva megkezdte a következő demonstráció szervezését. Második tüntetésünkre a Szociális Munka Napján, november 12-én került sor, a demonstrálók száma becsléseink szerint már elérte az 1000-1500 főt. A SZÁDEMBIZ átadta a FESZ által kezdeményezett petíciót is az EMMI és az NGM képviselőinek (a két petíciót most már nagyjából 40.000-en támogatták), majd a tömeg a VIII. kerületbe, a Mátyás térre vonult, ahol csatlakozott a 3SZ által szervezett SzocExpo rendezvényhez és nagygyűlést tartott. A nagygyűlésen Szűcs Viktória, a BDDSZ elnöke bejelentette: a szociális szféra szakszervezetei megkezdik a sztrájkjal kapcsolatos előkészületeket.

A háttérben ekkor már gőzerővel vizsgáltuk az ágazati sztrájk lehetőségét, a jogi szabályozást, az esetleges buktatókat. A Szociális Ágazati Sztrájkbizottság végül 2013. november 21-én alakult, a SZÁDEMBIZ szakszervezeteiből. A Sztrájkbizottság tagjai lettek: az Autonóm Területi Szakszervezet, a Bölcsődei Dolgozók Demokratikus Szakszervezete, a Független Egészségügyi Szakszervezet, a Szociális Dolgozók Munkástanácsa, a Szociális Területen Dolgozók Szakszervezete és a Szociális Munkások Demokratikus Szakszervezete.

A SZÁDEMBIZ-ben már megfogalmazott követelésekhez is igazodva a Sztrájkbizottság három követelést fogalmazott meg:

1. Az egészségügyi dolgozói illetmény-, illetve bértábla kiterjesztése a szociális ágazatban foglalkoztatottakra (mind a szakdolgozókra, mind a kisegítő dolgozókra), jogállástól függetlenül, 2014. január 1-től.
2. A szociális ágazatot érintően rendszeres érdekegyeztető tárgyalások megkezdése és folytatása a kormányzat és az ágazatban érintett érdekképviselői szervezetek közt.
3. A Kjt. 59. § (1) bek. b) pontjában foglalt felhatalmazás alapján, a szociális ágazat egészére kiterjedően jogszabály írja elő, hogy a munkaközi szünet a munkaidő része.

Mivel a sztrájkkövetelésekkel érintett munkáltató nem határozható meg, a sztrájktörvény szerint öt napon belül a Kormánynak kellett kijelölnie képviselőjét, aki az egyeztetéseket a sztrájkbizottsággal lefolytatja. Így a Sztrájkbizottság megalakításáról és a sztrájkkövetelésekről haladéktalanul, írásban tájékoztattuk a miniszterelnököt. A Kormány válasza november 26-án, az ötödik nap estéjén érkezett meg. Balog Zoltán emberi erőforrás miniszter Fülöp Attilát, a család- és esélyteremtési politikáért felelős helyettes államtitkárt jelölte ki az egyeztető eljárásban való részvételre.

A sztrájktörvény szerint az egyeztetések lefolytatására legalább hét napot kell biztosítani. Ahogy vártuk is, a kormány képviselője a hetedik napra tűzte ki a tárgyalások első fordulóját.

Az álláspontok nem közeledtek. Két héten belül mégis eredményt könyvelhettünk el: igaz ugyan, hogy egyeztetés nélkül, de a Kormány decemberben, egy szombati napon bejelentette, hogy 2014-től az ágazat valamennyi dolgozójának ún. szociális ágazati pótlékot vezet be, fizetési kategóriától függően 6000-17000 Ft közti összegben, ami 5-11 % béremelést jelent.

Hamarosan megkezdődött a szociális életpályamodell kidolgozása is (ami ugyan a sztrájkkövetelések közt nem szerepelt), az erre felállított munkacsoportokban a Sztrájbizottság két tagszervezete, a BDDSZ és az SZTDSZ is helyet kapott.

A Sztrájbizottság a tárgyalások során mindvégig a megállapodásra törekedett, a megállapodás tartalmára vonatkozóan az alábbi sarokpontokat kitűzve:

1. A megállapodásban egyértelművé kell tenni, hogy a bevezetendő ágazati bérpótlékrendszer a SZÁDEMBIZ és a Sztrájbizottság akcióinak, tárgyalásainak eredménye.
2. Az életpályamodell gerincét a megélhetési körülmények javítása kell, hogy képezze. Olyan bértábla kialakítása szükséges, amelyben az A1 kategória a minimálbér, a B1 a garantált bérminimum, a szorzók a munkában eltöltött időt, valamint a szakképzettséget tükrözik. Határidőt kell szabni, mikor lép életbe az életpályamodell, ha nem belátható időn belül (legfeljebb 2015. január 1-ig), még 2014-ben igényt tartunk egy további jövedelempolitikai intézkedésre, például a pótlék 50 %-os emelésére szeptemberben.
3. A munkaközi szünet legyen a munkaidő része.

A megállapodást előkészítő bizottságban kiderült, a Kormány azt szeretné, ha a Sztrájbizottság feloszlana, úgy vélték, követeléseinket teljesítették. Ehhez képest az ígért pótlékrendszerrel elérhető béremelés az eredeti követelésünknek csak mintegy egyharmadát tette ki (az egészségügyi bértábla bevezetéséhez szükséges kb. 30 milliárd forint helyett mintegy 9 milliárd forintot), az ágazati érdekegyeztető fórumot a sztrájk egyeztetéssel és az életpálya-munkacsoporttal vélték „letudni”, a munkaközi szünet kérdését pedig a jogalkotás nehézségeire hivatkozva odázták el.

Később közelebb jutottunk ugyan a megállapodás-tervezet aláírásához, de az országgyűlési választásokig nem sikerült megegyezni, a Kormány ugyanis nem vállalta, hogy 2014-ben egyhavi plusz jövedelmet biztosítson az ágazat dolgozóinak.

A Sztrájbizottság időközben elkészítette javaslatát a sztrájk idején biztosítandó még elégséges szolgáltatásra. A javaslat kidolgozása során figyelembe vettük az egyes szolgáltatások és intézménytípusok sajátosságait. Az elkészült anyag szerint például a gyermekek érdekeit messzemenőig szem előtt tartjuk, így nem látjuk lehetségesnek a munkabeszüntetést a gyermekvédelmi intézmények többségében. Ugyanakkor teljes munkabeszüntetést javasoltunk a bölcsődei ellátásra vagy a hajléktalanok nappali melegedőjére. Más intézményeknél pedig a sztrájk időtartama szerint is differenciáltunk, más elégséges szolgáltatást kínálva egy két órás, egy egynapos és egy hosszabb időtartamú sztrájk esetében. A Kormány előbb „alaposnak és részletesen kidolgozott” értékelte a javaslatot, majd két héttel később gyakorlatilag elfogadhatatlannak és hiányosnak nevezte, amely nem tesz eleget olyan elveknek sem, mint az emberi élet és egészség védelme vagy a gyermekek mindenek felett álló érdeke. A saját javaslattal persze adós maradt, azt ugyanakkor nyilvánvalóvá tette: vagy a megállapodás tervezetéről tárgyalunk vagy a még elégséges szolgáltatásról, a kettőt együtt nem tartja lehetségesnek.

Márciusban „Szociális életpályán innen és pótlékon túl...” címmel fórumot szerveztünk az ágazati dolgozók problémáiról, az ágazat dolgozóinak – érdekesség, hogy a kerekasztal-beszélgetés egyik résztvevője volt Czibere Károly, a terület későbbi államtitkára is. Március 19-én pedig ismét tüntettünk, „Választ várunk!” címmel, további jövedelemkiegészítő intézkedéseket követelve erre az évre.

Az országgyűlési választások és a kormányalakítás időszakában a Sztrájbizottság is háttérbe vonult, egészen a nyár végéig, amikor is személyes találkozóra jelentkeztünk be az újonnan kinevezett államtitkárhoz és helyettes államtitkárhoz, aki viszont még nem rendelkezett kijelöléssel a sztrájtárgyalásokon való képviselőre. Az informális találkozón úgy tűnt, szakmabeliek lévén mindketten érzékelik az ágazat problémáját, és elkötelezettek a változás, azon belül is elsősorban a bérrendezés iránt. Szóba került a megállapodás-tervezet is, amelyhez épp a helyettes államtitkár tett konkretizáló, az eredeténél több garanciát adó módosításokra javaslatot. Így például, hogy az érdekegyeztető fórumot 2014. szeptember 30-ig újra kell indítani. Úgy tűnt viszont, hogy 2014-ben már nem lesz fedezet az egyszeri bérkiegészítésre. Az ágazati pótlékkal kapcsolatban jelezték, hogy az 2015-ben már beépül a bérbe, és további bérintézkedésekre is sor kerül majd. Ezt egy önálló szociális ágazati bértáblával tervezték megoldani.

Az új tárgyalópartner kijelölésére szeptember 22-ig kellett várni, igaz, visszamenőleges hatállyal, 2014. július 1-től jelölték ki a Kormány képviselőjének Nyitrai Imre helyettes államtitkárt. A tárgyalások során nagy meglepetésünkre kiderült: a korábbi egyeztetési folyamat dokumentumai nem voltak az átadás-átvétel iratai között, sem a sztrájkbejelentést, sem a tárgyalások jegyzőkönyveit, sem az elégséges szolgáltatásra vonatkozó javaslatunkat nem találták a minisztériumban. Aztán decemberben a kijelölés körül is problémát jeleztek, a kormány virágnyelven többször is javasolta, a Sztrájbizottság mondja ki megszűnését, majd kezdjük előről az egész folyamatot, mivel a „Kormány képviselőjének képviselői joga és annak terjedelme kérdésessé vált a minisztériumon belül”. Hosszas viták után, a további időhúzás elkerülése érdekében ismét kértük a képviselő kijelölését, ami aztán 2015 elején megszületett, így a helyettes államtitkár most már „legálisan” vehetett részt és képviselhetette a Kormányt a tárgyalásokon.

2014 őszén a miniszter is fogadott bennünket. Több egyeztetésen, ezen is úgy tűnt, a Kormány hamarosan dönt az önálló bértábla bevezetéséről, ismét megállapodás közeli helyzetbe kerülhetünk. Az utolsó pillanatban aztán kiderült, a Kormány több ülésén is nemet mondott. A november 10-i egyeztetésre az államtitkár mappákkal – benne a megállapodás egy-egy példányával – érkezett, készülve az ünnepélyes aláírásra, de a megállapodást a Sztrájbizottság nem tudta elfogadni.

Két nappal később, a Szociális Munka Napjára meghirdettük a Szociális Elégedetlenség Napját. Most már több ezren vonultunk a minisztériumtól a Parlament elé. Hazatérve tudtuk meg egy MTI-közleményből, hogy az államtitkár ugyanebben az időpontban a megállapodás aláírására várt minket. Nagy kár, hogy a 10-én tett, garanciát kérő javaslatainkra nem válaszoltak, és meg sem hívtak az aláírás november 12-i, nagy eseményére...

Ekkor már látszott, hogy a megállapodás füstbe ment, elszállt felette az idő. Az együttműködési kötelezettségünket viszont be kellett tartanunk, tárgyaltunk továbbra is, igaz, elsősorban azért, hogy végre kimondják: nem hajlandók tárgyalni a még elégséges szolgáltatásról. Az utolsó egyeztetések jegyzőkönyveivel már fel tudtuk keresni ügyvédünket, hogy készítse el a bírósági beadványt, amelyben kezdeményezzük, hogy a munkaügyi bíróság állapítsa meg a sztrájk idején nyújtandó még elégséges szolgáltatás feltételeit és mértékét.

Míg a beadvány készült, nem tétlenkedtünk, 2015 májusa igencsak eseménydúsán telt. Nem csak a szociális ágazat, hanem az egészségügy is mozdult, tüntetésekkel, fekete hétvégékkel. A Sztrájkbizottság és a SZÁDEMBIZ is egy minden eddiginél nagyobb tüntetés szervezésébe fogott, *„Becsapva és kisémmizve – a szociális ágazat tiltakozó menete”* címmel.

A Kormány ismét több ülésén tárgyalta a bérrendezés ügyét, de minden alkalommal nemet mondott, mígnem a nyilvánosságot is tájékoztatták, hogy 2015-ben már biztosan nem kerülhet sor ilyen intézkedésre. Mint informálisan megtudhattuk, ahhoz „legalább Index-címlapon” kell lennünk, hogy változás legyen, és a meghirdetett demonstráció is kevés lesz. De még a tüntetés előtt felkerültünk a címlapokra, a „szociális szelfi kampánnyal”: az SZTDSZ és az SzMDSz kezdeményezéséhez a BDDSZ is csatlakozott, és egyre több ágazati dolgozó vagy csoport szociális szelfijét hoztuk nyilvánosságra, életkorukkal, munkakörükkel és megalázó nettó fizetésükkel.

A szelfiket övező figyelem és a közelgő tüntetés híre végül meghozta az eredményt: a többször is elutasított bérrendezést, az ún. szociális ágazati kiegészítő pótlék formájában, két nappal a demonstráció előtt jelentették be.

Május 29-én az ágazat a Kodály köröndtől a Parlament elé vonult, becsléseink szerint majd 10 ezer fővel. Ezután már nem volt kérdés a kiegészítő pótlék bevezetése sem.

Közben a bíróság is dolgozott: első és másodfokon is a Sztrájkbizottság javaslatának adtak helyt, így már jogerős végzésünk van arról, mi az elégséges szolgáltatás egy ágazati sztrájk idejére.

Az őszi sztrájk szervezése aztán kudarcot vallott. Érezhető volt, hogy sokakban alábbhagyott a harci kedv, minden bizonnyal a kiegészítő pótlék hatására. A Sztrájkbizottság belső együttműködése sem volt problémamentes: a Szociális Dolgozók Munkástanácsa gyakorlatilag a kezdetektől nem vesz részt az érdemi munkában, az akciók szervezésében, a Független Egészségügyi Szakszervezet pedig még az ősszel felfüggesztette tagságát, bizonytalan időre.

A maradók azonban nem adják, nem adhatják fel! Sztrájkköveteléseink nem teljesültek, vagy legfeljebb helyel-közzel:

1. Az egészségügyi szakdolgozói bértáblát a kormány nem kívánja bevezetni.
2. Az ágazati érdekegyeztetés felemásan jött létre, abban a BDDSZ-en kívül a Sztrájkbizottság egyik tagszervezete sem kapott helyet.
3. A munkaközi szünet bevezetésétől hajszálnyira voltunk, amikor is (legalábbis a hírek szerint) az egyik fenntartó egyház megvétózta az intézkedés 2016-os bevezetését, mára pedig a kormány is elzárkózott, és az Országos Közszolgálati Érdekegyeztető Tanácsra bízna a kérdés vitáját.

A bölcsődei dolgozók egy része a pedagógus bértábla alá került, óriási feszültségeket teremtve a dolgozók között. A kiegészítő pótlékban az ágazat dolgozóinak egyharmada, sok tagunk és nem tagunk nem részesült. Értük továbbra is küzdenünk kell!

Az eddigi mérleg tehát kb. 28 milliárd forint, éves szinten, amit biztosan nem értünk volna el a Sztrájkbizottság tevékenysége és a támogatások nélkül. De úgy látjuk, folytatnunk kell, a jelenlegi bérek legalább 20 %-os emeléséért, a bölcsődei dolgozók középfokú pedagógus bértábla alá kerüléséért, azért, hogy az érdekegyeztetésbe vonják be az érintett szakszervezeteket is, és azért, hogy a munkaközi szünet minden ágazati dolgozó munkaidejének a része legyen!

A Sztrájbbizottság a napokban úgy döntött, módosítja a bérrendezésre vonatkozó követelését. A módosított követelésünk:

- A pedagógus életpálya (középfokú bértábla) kiterjesztése a középfokú végzettséggel rendelkező bölcsődei kisgyermeknevelőkre.
- A jelenlegi bruttó illetmény (amely Kjt. illetménytáblából, ágazati pótlékból és kiegészítő pótlékból adódik össze) 20 %-os mértékű emelése jogállástól és fenntartótól függetlenül a szociális ágazatban a szakdolgozó és kisegítő dolgozó munkakörökben foglalkoztatottak részére (kivéve a bölcsődei kisgyermeknevelők).

Erről 2016. április 12-én tájékoztattuk a Kormány képviselőjét is.

Ezzel egy időben pedig – kapcsolódva a pedagógus szakszervezetek meghirdetett munkabeszüntetéséhez is – sztrájkot hirdettünk 2016. április 20-ra.

Hogy hogyan folytatódik a történet? Csak Rajtatok múlik!